

Beleidsplan Rijssens Leemspoor

2024-2027

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	- 2 -
Inleiding	- 3 -
1. Historie, missie en doelstellingen	- 4 -
1.1 Beknopte geschiedenis	- 4 -
1.2 Duiding, missie en doelstelling	- 5 -
1.3 Acties uit het vorige beleidsplan	- 5 -
2. Juridische organisatie en privacy	- 8 -
2.1 Twee stichtingen	- 8 -
2.2 Bestuurlijke organisatie.....	- 9 -
2.3 Privacyverklaring.....	- 10 -
3. Collectie	- 11 -
3.1 Algemeen	- 11 -
3.2 Collectiebeschrijving.....	- 11 -
3.3 Collectieregistratie, documentatie en onderzoek.....	- 12 -
3.4 Behoud en beheer	- 12 -
3.5 Collectievorming.....	- 13 -
3.6 Ambities	- 13 -
4. Publiek.....	- 16 -
4.1 Doelgroepen onderzoek	- 16 -
4.2 Publieksactiviteiten	- 19 -
4.3 Educatieve taken	- 20 -
4.4 Marketing & PR	- 20 -
4.5 Taken op het gebied van gastvrijheid	- 22 -
5. Bedrijfsvoering.....	- 23 -
5.1. Huisvesting	- 23 -
5.2 Veiligheid.....	- 24 -
6. Financiën	- 25 -

Inleiding

Met genoegen presenteren we in dit document ons nieuwe beleidsplan voor de komende jaren. Het beleidsplan van het Rijssens Leemspoor is opgesteld om duidelijkheid te verschaffen over de te volgen koers voor alle medewerkers en voor externe partijen.

Het beleidsplan is zowel intern als ook extern van belang. Intern dient het beleidsplan als leidraad voor toekomstige beslissingen en daarnaast wil het beleidsplan voor externe partijen duidelijkheid verschaffen over de doelen en ambities van het Rijssens Leemspoor. Een van die ambities is dat het Rijssens Leemspoor zich wil scharen onder de geregistreerde musea. Hiervoor is een actueel beleidsplan vereist. Een actueel beleidsplan is ook nodig voor de ANBI status.

De periode van het vorige beleidsplan 2020-2023 eindigde per 31 december 2023. Als gevolg van allerlei initiatieven en ondanks een krappe bestuurlijke bezetting heeft het opstellen van een nieuw beleidsplan wel de nodige prioriteit gekregen. Belangrijk is hierbij op te merken dat een beleidsplanperiode nooit een document is dat afgebakende periode omvat. Een beleidsplan bouwt voort op de vorige periode. Zo bouwt ook dit beleidsplan voort op het vorige het beleidsplan.

De doelen van het Rijssens Leemspoor zijn het in standhouden van de Rijssense historie van het vervoer van leem en daarnaast het tonen van en rijden met een breed scala aan toepassingen van smalspoor in een historisch verantwoorde entourage. Dat was bij het begin van de stichting, nu ruim 35 jaar geleden zo; deze doelstelling is in al die jaren niet veranderd.

De (ver)nieuwbouwplannen aan de Arend Baanstraat bieden een enorme kans om het verhaal van het Rijssens Leemspoor nog beter te laten zien. Het bestuur heeft al eerder de ambitie uitgesproken om tot het smalspoorcentrum van Oost Nederland uit te groeien. Dat komt daarmee steeds dichterbij.

Al deze ambities vragen veel inzet en betrokkenheid van onze vrijwilligers. Zonder de inzet van deze vrijwilligers zal het realiseren van de verschillende ambities niet mogelijk zijn. Daarom gaat vooral de waardering naar hen uit.

Rijssen, mei 2024

Ing. Gerrit Aversch,
Voorzitter

1. *Historie, missie en doelstellingen*

1.1 **Beknopte geschiedenis**

Het Rijssens Leemspoor bestaat uit de Stichting Rijssens Leemspoor (SRL), de Stichting tot Exploitatie van het Rijssens Leemspoor (SERL) en de Vereniging Vrienden van het Rijssens Leemspoor (VVRL). De SRL is de eigenaar van de roerende en onroerende zaken, de SERL exploiteert een smalspoorlijn met goederen van de SRL. De VVRL is de verzameling van leden die de exploitatie mogelijk maakt door het verrichten van diensten op het rijdend materieel, het onderhoud en reviseren van rollend materieel, spoorlijn en loods en overige aanvullende werkzaamheden. Dit alles gebeurt op vrijwillige, onbezoldigde, basis.

Elke stichting en de vereniging heeft een eigen bestuur, waarbij uit praktisch oogpunt de besturen van de SRL en de SERL uit dezelfde personen bestaan.

Het Rijssens Leemspoor is opgericht in 1988. In eerste instantie om de herinneringen aan de Rijssense historie voor wat betreft het vervoer van leem ten behoeve van de baksteenindustrie levend te houden. Daarnaast wilde het Leemspoor een breder scala aan smalspoormaterieel verkrijgen en behouden om dit voor de toekomst te bewaren en te tonen aan de bezoekers.

Smalspoor is de naam die wordt gebruikt voor spoorwegen met een spoorbreedte smaller dan het normaalspoor dat we kennen van de Nederlandse Spoorwegen (1435mm tussen de spoorstaven). Dit smallere spoor was ook vaak eenvoudiger om aan te leggen en te gebruiken. We rijden bij het leemspoor op een spoorbreedte van 600mm.

Na de oprichting van de stichting is langzamerhand gewerkt aan de aanleg van de spoorbaan. Uiteindelijk heeft het Leemspoor haar domicilie gevestigd aan de Markeloseweg 78b in Rijssen. Hierbij is een loods gerealiseerd. Uiteindelijk heeft het smalspoortracé een lengte van zo'n 1200 meter gekregen. De grond is eigendom van de gemeente Rijssen-Holten, waarbij zakelijke rechten zijn vastgelegd voor het gebruik hiervan door het Leemspoor.

De realisatie van de loods vond plaats aan het eind van de jaren negentig van de vorige eeuw met een uitbreiding 2014. Het spoortraject werd in de jaren 2002/2003 afgerond. In de loop der jaren werd de collectie steeds meer uitgebreid.

In 2016 is gestart met de planvorming van de nieuwe stallingsruimte en expositieruimte aan de Arend Baanstraat. Vanaf 2020 is mede door verschillende subsidies gestart met de bouw. Een bouwproject dat vooral door vrijwilligers moet worden gerealiseerd, een project van lange adem is. Maar het perspectief op het einddoel is nog steeds levend en de realisatie komt steeds dichterbij.

1.2 Duiding, missie en doelstelling

De definitie die het International Council of Museums (ICOM) hanteert voor een museum is de volgende: “Een museum is een permanente instelling ten dienste van de gemeenschap en haar ontwikkeling, toegankelijk voor het publiek, niet gericht op het maken van winst, die de materiële getuigenissen van de mens en zijn omgeving verwerft, behoudt, wetenschappelijk onderzoekt, presenteert en hierover informeert voor doeleinden van studie, educatie en genoegen.”

Binnen het HRN (Historisch Railvervoer Nederland)-verband wordt het Charter van Riga als richtsnoer voorgeschreven voor het behoud van historisch materieel.

De missie van het Rijssens Leemspoor is gebaseerd op bovenstaande definitie en het Charter van Riga en luidt:

Het in gebruik nemen en behouden van historisch smalspoormaterieel in een verantwoorde omgeving.

De doelstellingen van het Rijssens Leemspoor voor de toekomst zijn: een verdere uitbreiding van de collectie, een betere presentatie en conservering van het materiaal en materieel en een betere bereikbaarheid en faciliteiten voor de duizenden bezoekers.

1.3 Acties uit het vorige beleidsplan

Zoals in de inleiding is opgemerkt is staat ieder beleidsplan niet op zichzelf, maar staat op de basis van het vorige beleidsplan en vormt op zich weer de basis voor het volgende beleidsplan. **De** doelstellingen en ambities op de langere termijn zijn ook voor het nieuwe beleidsplan van toepassing. Daarin verschilt de huidige situatie niet van de situatie in de vorige periode.

Doelstelling	Realisatie
Een verdere uitbreiding van de collectie van historisch smalspoormaterieel, maar eventueel ook moderne toepassingen van smalspoor, zoals tunnelbouw. Dit, om een zo volwaardig mogelijk beeld te presenteren van de toepassingen van smalspoor.	<i>Dit actiepunt is eigenlijk een continu proces. We werken samen met andere musea en ook in de afgelopen jaren hebben we materieel in ons bezit gekregen. De basis is het industrieel erfgoed van de leemwinning in Rijssen en omgeving; we hebben ook nieuw(er) materieel gekregen. Het meest recente is het mijnmaterieel dat afkomstig Oost-Duitse mijnen in het Erzgebirge.</i>

Doelstelling	Realisatie
Een betere presentatie en conservering van het materiaal en materieel vraagt meer overdekte stallingruimte, een presentatieruimte en derhalve ook een uitbreiding van het te gebruiken grondoppervlak. De bedoeling is om zoveel mogelijk het materieel in rijvaardige toestand te krijgen en te gebruiken.	In de afgelopen jaren is vooral in voorbereidende zin gewerkt aan “ruimte maken” door de bouw van een nieuwe loods. Op dit plek vlak bij de halte Arend Baanstraat wordt een nieuw hal gebouwd en hebben we de beschikking gekregen over de oude locatie van de scouting. Realisering van dit actiepunt komt daarmee steeds meer in beeld.

Voor de realisering van de genoemde doelstellingen kon het Rijssens Leemspoor niet zonder externe financiering door middel van sponsoring, subsidies en andersoortige bijdragen. Op verschillende momenten konden we een beroep doen op veel regionale organisaties en bedrijven. Zonder hun betrokkenheid bij

het Leemspoor hebben we de acties niet kunnen realiseren. In de eerste plaats noemen we hierbij bestaande fondsen. Ook worden particulieren en bedrijven benaderd om in financiële of materiële zin te ondersteunen. Tenslotte is medewerking vanuit zowel gemeente als provincie gewenst om de stichting te ondersteunen in haar zoektocht naar middelen.

2. Juridische organisatie en privacy

2.1 Twee stichtingen

Het Rijssens leemspoor is ondergebracht in twee stichtingen. De basisstichting wordt gevormd door de in 1988 opgerichte Stichting Rijssens Leemspoor

De stichting heeft tot doel het in gebruik nemen en houden van een Museum-Smalspoorbaan binnen of in de omgeving van de gemeente Rijssen, ter verwezenlijking waarvan de stichting in het bijzonder haar activiteiten zal richten op:

- a. het verkrijgen in eigendom of in genotsrecht van historisch spoorwegmaterieel;
- b. dat materieel waar mogelijk te herstellen, onderhouden en op de bedoelde baan te doen rijden als museumtrein, en deze trein en spoorbaan in de hoedanigheid te exploiteren of te doen exploiteren;
- c. het verzamelen, ordenen en bewaren van objecten van belang voor het museum;
- d. het (doen) organiseren van evenementen op museumspoorbaangebied;

De Stichting Rijssens Leemspoor (SRL) is opgericht in 1988 (naar aanleiding van een expositie over het baksteenverleden van Rijssen: Rijssen Bouwstad). In eerste instantie om het besef van het historisch leemtransport, belangrijk voor de ontwikkeling van de baksteenindustrie in Rijssen, in stand te houden. Aansluitend werd het doel breder, zoals in de statuten aangeduid.

Naast de SRL is tegelijkertijd de Stichting tot Exploitatie van het Rijssens Leemspoor (SERL) opgericht, die de trein en de spoorbaan exploiteert.

De doelstelling SERL heeft als doelstelling het exploiteren van een smalspoorlijn die eigendom is van de Stichting Rijssens Leemspoor, gevestigd te Rijssen, hierna te noemen de SRL, binnen of in de omgeving van de gemeente Rijssen, en voorts het verrichten van alle daarmede naar het

oordeel van het bestuur, verband houdende werkzaamheden. (artikel 2 statuten SERL). Hiermee is ook de samenhang tussen de beide stichtingen aangegeven. In artikel 3 van diezelfde statuten wordt dat

nog eens ondersteund, door de bepaling dat Materieel en/of materiaal kan door de SERL slechts ten behoeve van de SRL worden gekocht en/of verkregen.

De stichting SERL heeft een ideële doelstelling en geen winstoogmerk. Dat is door de belastingdienst erkend, zodat we de culturele ANBI-status hebben.

2.2 Bestuurlijke organisatie

De SRL heeft volgens de statuten een bestuur dat bestaat uit ten minste 3 en ten hoogste 7 personen. Het bestuur benoemt de bestuursleden (door middel van coöptatie, een bij de stichtingsvorm een gebruikelijk wijze).

De stichting wordt in rechte vertegenwoordigd door de voorzitter, gezamenlijk met de secretaris en/of penningmeester. Het bestuur kiest uit zijn midden een voorzitter, secretaris en penningmeester, die gezamenlijk het dagelijks bestuur vormen. De bestuursleden worden benoemd voor een periode van 4 jaar; de bestuursleden zijn terstond herkiesbaar.

Onder leiding van een bestuurslid, kunnen werkgroepen gevormd worden. In deze werkgroepen kunnen ook niet-bestuursleden zitting hebben.

Ten aanzien van de besluitvorming is in de statuten bepaald dat besluiten worden genomen in een vergadering, bij meerderheid van stemmen. Ook buiten een vergadering (om) kan het bestuur besluiten nemen, mits de bestuursleden dan schriftelijk hun stem uitbrengen.

De bestuurlijke organisatie van de S(E)RL komt overeen met de SRL. Vanuit praktische overwegingen bestaat het

bestuur uit dezelfde personen. Als gevolg van een schakelbepaling in de statuten (artikel 7c) beslist uiteindelijk het bestuur van SRL.

In afwijking van de SRL, kan de SERL personeel in dienst nemen, uitsluitend ten behoeve van de exploitatie. Het eigendom van alle goederen ligt bij de SRL.

In de praktijk heeft de Stichting Exploitatie Rijssens Leemspoor geen personeel in dienst. De personele bezetting loopt via de Vereniging van Vrienden van het Rijssens Leemspoor.

2.3 Privacyverklaring

Ook het Leemspoor dient zich te houden aan de bepalingen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. In het kader daarvan verzamelt noch bewaart het Rijssens Leemspoor persoonlijke gegevens van **bezoekers**. Wel kunnen foto's en filmopnamen worden gemaakt om gebruikt te worden op site, in folders of andere uitingen om het Leemspoor te promoten. Bezoekers die niet willen dat ze herkenbaar in beeld zijn kunnen dit melden bij de vrijwilligers van het Leemspoor of het mailadres van het Leemspoor. Uiteraard zijn we niet verantwoordelijk voor beelden, door derden gemaakt en gepubliceerd.

Van **donateurs** bewaren we NAW-gegevens, zo mogelijk met telefoonnummer en mailadres. Dit om hen informatie te versturen en uit te nodigen voor evenementen.

Sponsors van het Rijssens Leemspoor worden, indien gewenst, vermeld op de site www.leemspoor.nl, met hun website. Van contactpersonen van deze sponsors worden alleen mailadressen bewaard.

Van **leden/vrijwilligers** worden NAW-gegevens, geboortedatum, mailadres en telefoonnummers verzameld en bewaard.

Ook voor donateurs, sponsors en leden/vrijwilligers geldt dat opnamen gebruikt kunnen worden voor promotionele doeleinden. Indien men dat niet wenst, kan dit worden gemeld en wordt daarmee rekening gehouden.

Alle gegevens worden buiten de website digitaal bewaard. Ze worden met geen enkele derde gedeeld. Mailverkeer naar genoemde personen vindt altijd plaats door de mailadressen in de BCC-balk te plaatsen. Deze zijn dus voor anderen onzichtbaar. De server van de website gebruikt geen cookies met persoonsgegevens

3. Collectie

3.1 Algemeen

De verzameling materieel van het Rijssens Leemspoor is primair afkomstig uit Nederland, maar ook enkele buitenlandse aanwinsten maken deel uit van de collectie, omdat ze uniek of een exemplaar van een in Nederland gebruikt type zijn. Dit om een breder beeld te tonen.

Gestart werd in 1988 met het materieel van de opgeheven Ponytram uit Joppe. Dit bepaalde meteen de spoorbreedte op 600 mm, terwijl in Nederland 700 mm veel meer gangbaar is. De collectie werd snel aangevuld met kipkarren, rails, et cetera; gekocht en gekregen in de Nederland. In een later stadium werden rijtuigen verkregen van het pretpark Walibi en nog later van het Dolfinarium in Harderwijk. Deze rijtuigen maken het mogelijk om op een comfortabele manier, naast het materieel van de Ponytram, mensen te vervoeren. De wens het de bezoeker gemakkelijk te maken, zal ook in de toekomst centraal staan, omdat zij de collectie levend houden. Zonder bezoekers is er geen toekomst voor het Rijssens Leemspoor.

*Kipkarrentrein, basis van
het vroegere
leemtransport*

3.2 Collectiebeschrijving

Het rollend materieel van het Rijssens Leemspoor bestaat uit vele typen treinen. Voorbeelden zijn:

- een stam kipkarren, gebruikt voor het vervoer van leem;
- een stam turfagens, gebruikt voor vervoer van veen in de verveningsgebieden;
- een verzameling Duitse legeragens;
- enkele tuinderlorries, gebruikt bij particuliere bedrijven voor vervoer binnen het bedrijf;
- diverse stammen personenrijtuigen, zoals een viertal rijtuigen van Walibi, vijf stuks van het Dolfinarium en rijtuigen van de Ponytram Joppe;
- twee mijnlocomotieven met diverse mijnlorries en personeelsagens;
- een stoomlocomotief, ontstaan door verbouw uit een vuurloze locomotief van de Spiritus en Gistfabriek te Delft;
- diverse soorten treinen, zoals een zelfbouw generatorwagen, draaischemelagens, platte wagens, stenenagens en zelfs een excavateur die binnen het Historisch Railvervoer Nederland valt in de hoogste categorie van exclusiviteit.
- Stoomwals.

3.3 Collectieregistratie, documentatie en onderzoek

Het Rijssens Leemspoor heeft het rollend materieel op papier van een nummer voorzien; althans de locomotieven en de meest gebruikte rijtuigen en goederenagens. In de komende beleidsperiode worden deze materieelstukken ook fysiek van een nummer voorzien en worden deze stukken beschreven in de materieellijst voor zover dit nog niet is gebeurd. De reeds aanwezige informatie is ook te vinden op de site van het Leemspoor en op de site van de Nederlandse Museum Materieel Database (NMMD).

Van met name de locomotieven worden authentieke gebruikershandleidingen verzameld. Indien een originele handleiding niet te verkrijgen is, dan wordt gebruik gemaakt van kopieën hiervan om het onderhoud volgens de voorschriften van de fabrikant uit te kunnen voeren. Daarnaast wordt zoveel mogelijk informatie verzameld van het materieel. Denk daarbij aan informatie over de producent en over de inzet van het materieel in het verleden. Deze informatie wordt deels verzameld bij collega-musea. Diverse materieelstukken zijn ingeschreven in het Register Mobiel Erfgoed, als onderdeel van het Historisch Railvervoer Nederland. Dit register is gemaakt in opdracht van het Ministerie en omvat zo mogelijk al het mobiele erfgoed, van boten tot auto's en van vliegtuigen tot stoomwalsen. Het Historisch Railvervoer Nederland heeft de rail gebonden bijdragen geleverd.

Een aantal heeft hierin de A-status, de hoogst haalbare status. Ook zijn er diverse stukken met een B- en C-status.

3.4 Behoud en beheer

De insteek van het Rijssens Leemspoor is om al het verkregen materieel in bedrijfsvaardige staat te brengen en te houden. Hierbij worden zoveel als mogelijk de originele onderdelen (her)gebruikt. Ook de kleurstelling van het materieel volgt zoveel als mogelijk het authentieke kleurenschema. Daarbij moeten keuzes per object worden gemaakt, zoals status af leverancier, einde dienst etc.

Het materieel wordt daarbij bij voorkeur actief behandeld om voor langere tijd in stand te blijven. Het materieel dat nog niet wordt behandeld en gebruikt dient in ieder geval droog te worden opgeslagen. Hiervoor is veel overkapte stallingruimte nodig. De benodigde opslag moet uiteraard binnen een afgesloten hekwerk plaatsvinden om onbedoeld gebruik en vandalisme te voorkomen.

Het onderhoud gebeurt deels met eigen mensen, deels met behulp van externe partijen zoals particuliere bedrijven. Deze helpen bijvoorbeeld met het uitvoeren van werkzaamheden of het ter beschikking stellen van materieel en materiaal.

3.5 Collectievorming

Het Leemspoor verzamelt het materieel door koop en schenking. Op verzoek wordt de afspraak gemaakt met de schenker dat het geschonken materieel niet kan worden verkocht zonder voorafgaande toestemming van gever.

Het nieuwe materieel moet uiteraard passen in de doelstellingen van het Leemspoor. Materieel dat niet past binnen deze doelstellingen kan dan ook worden overgedragen aan een ander museum.

Een compleet, actueel overzicht van onze collectie is te vinden op onze website.

3.6 Ambities

In de eerdere beleidsplannen zijn de ambities van het Rijssens Leemspoor opgeschreven en uitgewerkt op te komen tot de realisering van een smalspoorkenniscentrum op twee locaties dat het jaarrond veel bezoekers kan ontvangen.

Deze ambitie is een omvangrijk project dat een doorlooptijd heeft van meerdere jaren. In de afgelopen jaren is veel energie gegaan in de bouw van een rijtuigloods (hal) dat als rijtuigloods gaat dienen en een voormalig verenigingsgebouw (blokhut) ingericht om bezoekers het smalspoor te kunnen laten beleven door middel van een videopresentatie en een modelspoorbaan. Dit meerjarenproject komt in deze beleidsplanperiode tot een afronding.

De hal wordt ingericht met divers smalspoormaterieel van verschillende plaatsen. Dat materieel staat nu in de buitenlucht, Er is zoveel waardevol materieel dat nu niet goed kan worden tentoongesteld en de technische levensduur gaat doordat het materieel bloot staat aan weerinvoeden achteruit.

De blokhut wordt omgebouwd tot kenniscentrum waar 'het verhaal' van het smalspoor kan worden beleefd.

Een smalspoorkenniscentrum waar de bezoeker graag komt en weer terug wil komen dat is wat de Stichting Rijssens Leemspoor gaat realiseren! In het kenniscentrum kunnen allerlei soorten bezoekers, alleen of in groepen, het smalspoor beleven en kan hij of zij informatie krijgen over het gebruik van smalspoor. Met name het bekende transport van leem en klei naar de diverse steenfabrieken, die weer de materialen voor de vele bouwers in de regio leverden, maar ook het gebruik van smalspoor in Nederland en in de rest van de wereld! Om bezoekers te trekken wordt samengewerkt met andere musea, lokaal en regionaal. Om materiaal en informatie te verzamelen gaat de stichting nog meer samenwerken met landelijke en internationale smalspoormusea.

We hebben een unieke collectie. Het is onze intentie dat collectie ingebed is een bredere historische context. Met een fysiek en digitaal archief, dat op locatie en -voor zover het gedigitaliseerde archief betreft ook beschikbaar via (een besloten deel van) de website, beschikbaar komt voor een zo breed mogelijke kring van belangstellenden in en buiten Twente.

De excavateur, met museale A-status

-voor restauratie-

-na restauratie-

Hierbij ontstaat een wisselwerking tussen geven en ontvangen van informatie. Dat wordt versterkt omdat het digitale archief ook voor de overige musea beschikbaar is. Inmiddels hebben we van verschillende musea intentieverklaringen ontvangen. Hierin wordt uitgesproken dat men het Rijssens Leemspoor zoveel als mogelijk wil ondersteunen om het smalspoor bij een breed publiek onder de aandacht te brengen. Dit vindt plaats door het beschikbaar stellen van informatie uit de eigen

archieven, overdragen van kennis en indien mogelijk en relevant het beschikbaar stellen van materieel en vrijwilligers. Zo hebben we garanties voor blijvende samenwerking en kennisuitwisseling met onze collega-smalspoorverenigingen.

Daarnaast wordt door de hogere kwaliteit en grotere kwantiteit van het gebodene het Leemspoor meer interessant voor de bezoekers. Ze zullen in grotere getale komen. Horeca en overige recreatieve instellingen profiteren mee van deze ontwikkeling. Ook bieden we door deze ontwikkeling meer mogelijkheden voor vrijwilligers die een zinvolle vrijetijdsbesteding zoeken en voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt zijn er mogelijkheden om werkervaring en -ritme op te doen.

4. Publiek

Gedurende de het seizoen van 1 april (of indien Pasen eerder valt: vanaf Pasen) tot eind oktober is het Leemspoor geopend voor het publiek. Op dit moment is de doelgroep heel divers. We ontvangen kleuterklassen, gezinnen die op vakantie zijn, of gewoon even een middagje langs komen, buurtverenigingen, als onderdeel van een gezellig feestje. Groepjes bejaarden uit verzorgingscentra en ook de echte smalspoorliefhebbers. Dit betekent dat de bezoeker van heinde en verre komt. Ons project heeft dus een landelijke reikwijdte, zelfs van buiten de landsgrenzen komen de bezoekers. We ontvangen regelmatig bezoekers uit Duitsland, België en Engeland.

4.1 Doelgroepen onderzoek

Uit het gehouden doelgroepenonderzoek van Twentemarketing en aanvullend onderzoek op internet² zien we voor het Rijssens Leemspoor drie grote doelgroepen waar we ons op willen focussen:

A. De Inzichtzoeker 'Kunst, cultuur en wandelingen houden je fit!'

Binnen deze doelgroep focussen we op de 50+-er.

Inspirerende en rustige activiteiten zijn het domein van deze groep. De over het algemeen iets oudere inzichtzoeker heeft weer tijd voor zijn interesses én: wil blijven meedoen in de wereld. Dingen leren en ervaren willen ze, in de natuur en met culturele activiteiten. Het liefst alleen, of in klein gezelschap. Vrije tijd is tijd die je bewust moet besteden. Museumbezoek en bezienswaardige gebouwen; daar liggen de interesses. Actief de natuur in kan ook: het liefst wandelend of fietsend.

Overnachten doen ze graag op een plek waar de praktische voorzieningen goed geregeld zijn. Zoals in een bekende hotelketen, in een bed & breakfast met goede recensies. Ze zijn dan ook best bereid iets meer te betalen. Ze lezen opvallend vaak de krant (NRC, Trouw, Volkskrant) en gebruiken op het gebied van social media vooral LinkedIn.

B. De Verbindingszoeker 'Gewoon, samen even lekker ontspannen'

Binnen deze doelgroep focussen op de gezinnen met jonge kinderen en 50+-er.

² hiervoor is gebruik gemaakt van de website www.leefstijlvinder.nl

Er zijn voor elkaar, dat is niet meer dan normaal voor de verbindingszoeker. In hun vrij tijd zetten zij zich daarom graag in voor anderen, met vrijwilligerswerk of in een vereniging. In de tijd die overblijft genieten ze graag van de natuur, op de fiets of al wandelend. Maar ook een bezoek aan museum of theater vinden ze fijn.

De interesse in anderen en de wereld vind je ook terug in hun reisgedrag: ze hoeven niet op één plek te blijven. Rondtrekken vinden ze leuk. Dan verblijven ze graag op een camping met goede faciliteiten, of in een bekende hotelketen. En bevalt het ze? Dan komen ze terug en delen ze hun ervaringen met anderen.

C. Harmoniezoekers 'doe maar normaal, dan doe je al gek genoeg'

In Harmoniezoekers zijn hartelijke, gezellige mensen, met veel interesse in anderen. Ze nemen de tijd voor het gezin, trekken er graag op uit met (of naar) familie, vrienden en kennissen. Tijd met het gezin, met familie en vrienden, maar ook met de partner: hoe meer zielen, hoe meer vreugd! Als ze een dagje op pad gaan, is het belangrijkste dat er voor iedereen wat te doen is, en dat het gezellig is. Daarin kunnen ze ook goed genieten van de kleine dingen.

Ook bij de vakantie(plannen) van de Harmoniezoekers ligt de focus op het gezin. Vakantie is echt tijd voor het gezin, tijd om te genieten, te ontspannen en plezier te maken. Zo gaan ze relatief vaak op een vakantie met veel kinderactiviteiten, of op een familie/vrienden-weekend. Dan verblijven

ze graag in een huisje op een park met veel voorzieningen. Voor Harmoniezoekers is het op vakantie vooral belangrijk dat er voor iedereen wat te doen is, en dat het gezellig is. Goede praktische voorzieningen zijn dan een prettige randvoorwaarde, en een knusse sfeer is ook een pré. Omdat het voor Harmoniezoekers zo belangrijk is dat iedereen het naar zijn zin heeft, laten ze hun dagjes uit en vakanties niet aan het lot over. Met name langere vakanties plannen ze verder van tevoren dan de andere doelgroepen. Het geeft ze rust als ze van tevoren weten dat er zoveel mogelijk geregeld is, en regelen is ook voorpret voor deze groep. Ze vinden het daarnaast fijn, als ze in één keer meerdere zaken kunnen regelen, zoals vervoer, verblijf en ticket.

Wat betekent dit doelgroepenonderzoek voor het Rijssens Leemspoor:

Motto: -Zien en Beleven-

We zien eigenlijk twee bewegingen: aan de ene kant zien we de belangstelling voor het historisch erfgoed dat vooral bij de 50+ groep in trek is. Belangstelling voor het oude, historische materieel en de historische context van het Leemspoor heeft hun aandacht. Het Rijssens Leemspoor kan daarin voorzien, en met de intentie tot vergroting van de samenwerking met andere musea (bijvoorbeeld de Pelmolens, Enterse Zomp) kunnen we iets laten zien van de enorme ondernemingszin van de Rijssense bevolking. Dat industriële historische erfgoed is het waard om gezien te worden. In de nieuwe plannen van het Rijssens Leemspoor wordt daar in de toekomst ook meer ruimte voor gecreëerd. De bouw van een nieuwe grote rijtuigloods aan de Arend Baanstraat gecombineerd met een overzichtstentoonstelling over de steenfabrieken, de winning van leem uit de leemputten en het gebruik van het Leemspoor, wil het verhaal vertellen, en doorgeven naar komende generaties. Daarbij willen we ook het bredere verband laten zien met andere industrieën, zoals turfwinning, mijnbouw, militair gebruik etc. Op die manier willen we in een compleet beeld geven over het smalspoor.

Acties/activiteiten:

- Vergroting van de bezoekersaantallen door:
 - o Bezoek aan de nieuw op te zetten tentoonstellingsruimte (t.z.t. na de realisatie van de nieuwe hal) aan de Arend Baanstraat en de Markeloseweg met toelichting over de ontstaansgeschiedenis van het Leemspoor en de Leemputten.
 - o Ritten met het historisch materieel tussen beide locaties.
- Samenwerking met andere historische en lokale technische musea in Rijssen-Holten
Door bijvoorbeeld invoering combi-ticket bieden we een vorm van keuze aan zodat belangstellenden voor de historische context andere lokale musea kunnen bezoeken (zoals het Rijssens Museum) en de meer technisch ingestelde bezoekers kunnen kiezen voor musea als bijvoorbeeld de Pelmolens en de Enterse Zomp
- Vergroting bekendheid (zie kopje paragraaf 3.4: onderdeel Marketing en PR)

Naast dit -in zekere zin- wat statisch geheel, heeft het Rijssens Leemspoor ook grote potentie om niet alleen de 'oudere' doelgroep te bereiken. Een belangrijke opgave voor de stichting is het in standhouden van het rijdend materieel. Met de focus op het smalspoor biedt dit ook kansen voor jonge gezinnen met kinderen. Deze groep vindt zich weg naar de gemeente Rijssen-Holten door gebruik te maken van en aansluiting te zoeken van het toerisme. We zien hier goede mogelijkheden om koppelingen te maken met de verschillende vakantieparken en camping in de gemeente en de omgeving. Juist daar en biedt daarom ook een goede gelegenheid om deze bezoekers niet alleen een beeld van de geschiedenis te laten zien, maar dat ook te beleven door het rijdend materieel in stand te houden. Zo kunnen we koppelingen maken met de ouderen en de kinderen.

Acties/activiteiten:

- Vergroting van de bezoekersaantallen door:
 - o Ritten met het historisch materieel tussen beide locaties (primair, populair voor kinderen);
 - o Bezoek aan de nieuw op te zetten tentoonstellingsruimte (t.z.t. na de realisatie van de nieuwe hal) aan de Arend Baanstraat en de Markeloseweg (met toelichting voor ouders) over de ontstaansgeschiedenis van het Rijssens Leemspoor in het bijzonder en smalspoor in het algemeen;
- Vergroting bekendheid (zie onderdeel Marketing & PR, paragraaf 4.4)

Voor de toekomst verwachten we een grotere hoeveelheid van dezelfde doelgroepen, omdat ons aanbod veel groter en van een betere kwaliteit is. Daarnaast zullen de overige smalspoormusea graag gebruik maken van ons digitale archief. Die contacten worden dan nauwer en van een hoger niveau, dan op dit moment gebeurt binnen de organisatie Historisch Railvervoer Nederland, sectie Smalspoor. Scholen kunnen we veel beter faciliteren met lesbrieven en onderwijs op locatie.

4.2 Publieksactiviteiten

Voor reizigers is het Leemspoor geopend vanaf tweede Paasdag of 1 april tot en met de laatste zaterdag van oktober. Buiten de schoolvakanties rijden zijn we elke zaterdagmiddag geopend voor bezoekers vanaf 12:30 uur (eerste rit is om 13:00 uur) tot en met 17:00 uur (laatste rit is om 16:00 uur). In de meivakantie, bouwvak en herfstvakantie rijden we ook op dinsdag- en donderdagmiddag. Op tweede Paasdag, Hemelvaartsdag, tweede Pinksterdag is het Leemspoor geopend van 12.00 uur tot 17.00 uur. Op deze speciale rijdagen wordt met extra treinen gereden en ook worden extra activiteiten ontplooid. En op de laatste zaterdag van september vindt het landelijke Smalspoorgala plaats. We rijden dan vanaf 10:00 uur.

Dit Smalspoorgala is door het Leemspoor in het leven geroepen. Op deze dag komen diverse andere musea zo mogelijk met eigen locomotieven een dag meerijden in de dienstregeling. Ook particulieren met eigen materieel, sommigen uit Duitsland, nemen hieraan deel.

Daarnaast wordt er voor groepen op verzoek gereden op andere dagen, behalve zondagen.

4.3 Educatieve taken

Voor de schoolgaande jeugd, en meer specifiek de bezoekende schoolklassen, stelt het Rijssens Leemspoor, in samenwerking met de combinatiefunctionaris van de gemeente Rijssen-Holten een educatief programma op. Doel hiervan is de jeugd de regionale historie te doen beleven en daarnaast ook het gebruik van smalspoor in het verleden en heden te presenteren. Samen met een onderwijskundigbureau is in de afgelopen beleidsperiode de Reggeleerlijn ontwikkeld.

Daarnaast stelt het Leemspoor elk jaar stageplaatsen beschikbaar van middelbare scholieren. Verder is de stichting actief ter gelegenheid van NL-doet voor diverse leeftijdsgroepen.

4.4 Marketing & PR

Voor de promotie van het Rijssens Leemspoor worden jaarlijks enkele duizenden folders verspreid bij toeristische informatiepunten in de wijde omtrek, alsmede bij de vele lokale en regionale campings. Hierdoor worden zowel Twente als delen van Salland bereikt.

Voorafgaand aan de speciale rijdagen worden er in de omgeving posters verspreid bij genoemde toeristische informatiepunten, campings, bij tankstations, winkels en cafetaria's. Ook worden er spandoeken opgehangen bij de invalswegen van Rijssen.

Daarnaast is er een eigen website, www.leemspoor.nl, waarop veel informatie wordt verstrekt. Ook op Facebook is een Leemspoor-account actief. Tenslotte worden regelmatig publicaties in vakbladen geplaatst.

Binnen de gemeente Rijssen-Holten wordt gewerkt aan een samenwerking met de lokale musea om sterker aan de weg te kunnen timmeren en gebruik te maken van elkaars netwerk en mogelijkheden.

100 kinderen op schoolreisje bij het Leemspoor

Zonder een actieve Marketing en PR zou het Rijssens Leemspoor nooit hebben kunnen uitgroeien tot wat het nu is. Maar dat is niet het ‘eindstation’! De nieuwe ontwikkelingen vragen om nieuwe inzet op marketing en PR. We zijn ervan overtuigd dat we ‘goud’ in handen hebben. Maar dat moet wel breder bekend gemaakt worden. Op dit moment verspreiden we foldermateriaal bij de talloze vakantieparken en campings in de omgeving. De huidige website biedt informatie, maar blijft een statisch geheel. Natuurlijk maken we gebruik van de traditionele PR-middelen, door plaatsen van advertenties in bladen als “Magazines Vakantieplezier Rijssen-Holten en Hellendoorn-Nijverdal en in de Recreatiekrant Overijssel-Gelderland.

Voor de gezinnen met kinderen staan we vermeld op de website www.uitmetkinderen.nl. Daarnaast werken we ook aan de promotie van de rijdagen op de informatiepanelen bij de invalswegen van de gemeente Rijssen-Holten.nl. Ook maken we hierbij gebruik van de moderne sociale media.

De tijd verandert en folders en een website alleen is niet meer voldoende. Deze tijd vraagt een nieuw “Marketing en PR”-concept om het ‘goud’ van het Rijssens Leemspoor onder een breder publiek actief en herhaaldelijk onder de aandacht te blijven brengen. Met het oog daarop zullen meer inzetten op moderne sociale media, zoals facebook, Instagram en Snapchat. We hopen daarmee bredere bekendheid te krijgen bij de verschillende doelgroepen. Website, foldermateriaal en sociale media zullen daarin samengaan. We willen serieus werk maken van de versterking van marketing en promotie. Het zou bijvoorbeeld een mooi project zijn in het kader van een HBO-opleiding Tourism Management. Hiervoor loopt inmiddels een eerste verkenning naar mogelijkheden. Mocht dat niet tot de

mogelijkheden behoren, dan is sponsoring via de inzet van een professioneel bureau een serieus alternatief.

4.5 Taken op het gebied van gastvrijheid

Het Leemspoor heeft momenteel ten behoeve van de bezoekers een kleine restauratieruimte alsook een overdekt terras waar men, naast treinkaartjes, wat kleine versnaperingen als koffie en dergelijke kan kopen. Voor het ontvangen van grote groepen is deze ruimte echter veel te klein.

De gemeente Rijssen-Holten verwijst bezoekers van het Leemspoor naar de Markeloseweg. Soms gebeurt het dat bezoekers opstappen bij de Koerbelt. Deze bezoekers kunnen dan met de trein mee, kunnen vervolgens een kaartje kopen in de loods aan de Markeloseweg, deze loods bezoeken en dan met de volgende trein vanaf de Markeloseweg weer terug naar de Koerbelt/Arend Baanstraat. Veel bezoekers uit de directe omgeving willen rechtstreeks naar de loods. Er wordt dan ook veelal illegaal geparkeerd in de berm van de Markeloseweg, waar het oversteken van de weg erg gevaarlijk is, omdat het verkeer hier hard rijdt. Wel kan gebruik gemaakt worden van de parkeerruimte aan de Kruisweg. Via de voetgangersingang kan het leemspoor eenvoudig worden bereikt.

In de komende beleidsplanperiode en na afronding van het bouwplan aan de Arend Baanstraat wil het bestuur in overleg met de gemeente opnieuw kijken naar de parkeersituatie aan de Markeloseweg. Hoe de verkeersbewegingen en daarmee de behoefte aan parkeerplaatsen zich de komende zal gaan ontwikkelen is afhankelijk van de bestuurlijke keuze die gemaakt zullen worden als de nieuwbouw op de Arend Baanstraat gereed is. Als dan duidelijk is waar de hoofdlocatie van het Leemspoor zal zijn, is ook een nadere bezinning nodig op het parkeervraagstuk. Valt de uiteindelijke keuze op de Arend Baanstraat, dan vraagt dat andere oplossingen met betrekking tot het parkeren (ook in relatie met de parkeerproblematiek op het sportpark) dan wanneer de huidige situatie in stand blijft (vertrekpunt vanaf de Markeloseweg).

5. Bedrijfsvoering

5.1. Huisvesting

Het Rijssens Leemspoor heeft haar onderkomen in een eigen loods op het adres Markeloseweg 78b in Rijssen. In deze loods bevindt zich een wachtkamer/restauratie waar de kaartverkoop plaatsvindt. Ook zijn hier souvenirs en kleine versnaperingen verkrijgbaar.

Tussen de loods aan de Markeloseweg en het station Koerbelt ligt het enkelsporige railtraject van het Leemspoor. De afstand tussen de twee locaties bedraagt circa 1,2 kilometer. Halverwege bevindt zich de halte Witte Veldje waar een omloopspoor ligt, zodat tegemoetkomende treinen elkaar kunnen kruisen. Station Koerbelt bevat een omloopspoor en een opstelspoor. Bij de loods aan de Markeloseweg bevinden zich diverse perronsporen, omloop- en opstelsporen.

Nieuwe loods - in aanbouw, kerst 2023

In de loods vindt onderhoud en restauratie van materieel plaats. Daarnaast hebben het archief en het magazijn hier hun plek. Het houten materieel wordt weliswaar binnen gestald, maar het overige staat buiten in weer en wind. In het licht daarvan is de realisatie van de nieuwe hal aan de Arend Baanstraat meer dan gewenst.

Doel van de diverse stallingruimtes is het op een professionele manier kunnen behouden en conserveren van materieel dat grotendeels een historische waarde heeft. In de bestaande loods ontstaat ruimte door het elders stallen van materieelstukken. Deze ruimte is nodig om materieel te reviseren en te onderhouden.

5.2 Veiligheid

Sinds we een spoorweg in de zin van de Wet zijn, worden we door de Inspectie Leefomgeving & Transport (ILT) gecontroleerd. De veiligheid tijdens de treindienst is vastgelegd in het Veiligheidszorg Systeem

Dit systeem is samen met de andere smalspoormusea die bij het Historisch Railvervoer Nederland zijn aangesloten opgesteld. Het Veiligheidszorgsysteem ligt ter inzage bij het bestuur en in de loods. De brandveiligheid in de loods is gewaarborgd door de aanwezigheid van diverse poederblussers op strategische plaatsen. De blussers worden jaarlijks door een erkend bedrijf geïnspecteerd.

Een bijzonderheid in de veiligheidsmaatregelen is het kruisen van de Arend Baanstraat waar de overweg door bebording is aangegeven en de rijdende trein door een conducteur met rode vlag wordt voorafgegaan.

6. Financiën

De inkomsten van de stichtingen van het Rijssens Leemspoor zijn primair de opbrengsten van de kaartverkoop. Deze kaartverkoop is benodigd voor het voldoen van de vaste lasten.

Daarnaast zorgt een kleine groep van donateurs voor een jaarlijkse bijdrage, die helaas vrij beperkt is. Ook wordt door bedrijven en instanties incidenteel bijgedragen in materiële of financiële zin.

De inkomsten uit donaties en giften worden ingezet voor het realiseren van projecten zoals revisie van een specifieke locomotief en dergelijke. In dit hoofdstuk is een financieel meerjarenoverzicht voor de periode van dit beleidsplan opgenomen.

Locopstelling voor loods

De inkomsten van de VVRL zijn opgebouwd uit de contributies van de leden en de opbrengst van de kantineverkoop. Van deze opbrengsten worden de vrijwilligers tijdens rij- en werkdagen voorzien van koffie en dergelijke. Ook worden incidentele uitgaven ten behoeve van de kantine of de leden, zoals werkkleding, hieruit bekostigd.

In de statuten van het de stichtingen is een opsomming opgenomen van de inkomstenbronnen van de stichtingen. De geldmiddelen bestaan uit:

- a) het stichtingskapitaal;
- b) schenkingen (eenmalig of periodiek);
- c) contributies van 'met het doel van de stichting sympathiserenden';
- d) eventuele batige saldi van de activiteiten;
- e) legaten en erfstellingen, welke alleen kunnen worden aanvaard onder het voorrecht van boedelbeschrijvingen;

- f) overige inkomsten die de stichting op enigerlei wijze verkrijgt.

De statuten van de SERL kent daarnaast nog als inkomstenbron: bijdragen van donateurs alsmede het positieve saldo van de exploitatie.

De exploitatiebegroting over de komende jaren ziet er als volgt uit *(alle bedragen in euro's)*:

Opbrengsten	2023 (Realisatie)	2024	2025	2026	2027
Opbrengst rijdagen	16.000	17.000	18.500	20.000	21.500
Sponsorgelden	9.600	10.000	10.000	10.000	10.000
Overige opbrengsten	4.700	1.000	1.000	1.000	1.000
Ontvangen subsidies	61.000				
Totale opbrengsten	91.300	28.000	29.500	31.000	32.500
Kosten	2023	2024	2025	2026	2027
Nieuwbouw	PM	PM	PM	PM	PM
Gebouw/materieel	58.200	8.500	8.500	8.500	8.500
Kosten energie, gas en water	2.600	4.000	4.500	5.000	5.500
Verzekeringen	2.300	4.500	4.750	5.000	5.250
Gemeentelijke belastingen	2.300	4.000	4.250	4.500	4.750
Administratie/Reclame	1.350	1.500	1.800	2.100	2.400
Kosten website	3.300				
Rente lening loods Markeloseweg	2.750	2.750	2.750	2.750	2.750
Rente lening gebouw Arend Baanstraat	750	750	750	750	750
Bankkosten	1.000	1.000	1.200	1.400	1.600
Diverse Kosten	800	1.000	1.000	1.000	1.000
Totale kosten	75.350	28.000	29.500	31.000	32.500
Netto Resultaat	15.950	-	-	-	-

Het financiële beheer wordt gevoerd door de penningmeester. De penningmeester legt voor 1 november een begroting met meerjarenraming ter vaststelling voor aan het bestuur. Drie maanden na afloop van het boekjaar (dat gelijk is aan een kalenderjaar) stelt hij de jaarrekening op. Hij krijgt over het gevoerde financiële beheer jaar decharge van het bestuur, bij het moment van de goedkeuring van de jaarrekening. In de statuten is niet voorzien in externe controle bijv. door een kascommissie.

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-